

Ringerike kommune
Forvaltningstjenesten
Landbrukskontoret
Storgata 13
3500 HØNEFOSS

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER	
Universitetet i Oslo	
Saksb. JHL	Kopi
28 JAN. 1999	
Ark.: 0605-52	
Saksnr. 99/671	Dok.nr.: 1

Saksbeh: Morten B. Histøl
Dir. tlf: 32808678
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/3069-21 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.710.
Vår dato: 20.01.99
Deres dato: 11.01.99
Deres ref: Thor Aasen

For eiendommen Oppen; gbnr.: 52/4 i Ringerike kommune. Melding om planlagt nydyrking.

Våre arkivundersøkelser viser at det ikke finnes kjente kulturminner fra forhistorisk eller nyere tid innenfor området som blir direkte berørt av nydyrkingen.

Selv om det i vårt arkiv ikke finnes kjente automatisk freda kulturminner fra det planlagte området, finner vi det som sannsynlig at det innenfor området likevel kan finnes automatisk freda kulturminner både over og under markoverflaten.

Slike kulturminner kan for eksempel være ulike typer fangstanlegg, kullgroper, milebunner, jernvinneanlegg, boplasser, gamle steingjerder eller gamle veifar som i de fleste tilfeller vil være synlige. Inngrep i marka vil videre kunne avdekke indikatorer på automatisk freda kulturminner under markoverflaten. De vanligste indikatorene i så måte er kullkonsentrasjoner og jernslag.

Det finnes flere kjente automatisk freda kulturminner i nærheten av det planlagte dyrkingsfeltet. Blant disse finnes to bygdeborger; se vedlegg.

På dette grunnlaget finner vi det nødvendig å foreta en befarings i området, for enten å bekrefte eller avkrefte om det finnes flere kulturminner her.

En befarings kan tidligst komme i stand en gang ut på våren, når marka er fri for snø og tele.

Avtale om befarings rettes til fylkesarkeolog Inger Liv Gøytil Lund på telefon: 32 80 86 68

Med hilsen

Geir Helgen e f
Fylkeskonservator

Morten B. Histøl
Saksbehandler

Vedlegg: Registreringsskjema med kartkopi

Kopi: Universitetet i Oslo, IAKN
Riksantikvaren

* FASTE FORNMINNER *

UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING, FREDERIKSGT. 2, 0164 OSLO 1

FYLKE: Buskerud KOMMUNE: 0605 Ringerike FORNMINNENR: 0041
GNR: 52 GÅRD: Oppen
BNR: 4 FNR: BRUK: Oppen med Haugen
LOKALITET: Slotteberget
ØK-KART: CJ 051-5-2 FLYFOTO: F66 426 906 R-X-NR: R02
M711-KART: KSYS: NORD(X): ØST(Y): HOH:
FORNMINNETS-ART: Bygdeborg ANT: 1 DAT: jernalder
EIER:

GNR-BNR-BRUK: 52/4,5 Oppen med Haugen

REG AV: B. Tagseth 13.07.1966

TERRENGETS ART:

SØ-lige del av høytliggende lende med NV-SØ-gående parallelle åsdrag. Berg med tynt jorddekke omgitt av leirjord i V, S og Ø. Furuskog. Fra borgfjellets SSØ-ligste del kan man mellom trærne skimte store deler av Hole mot Kongens utsikt, deler av Norderhov og i Ø gårder i den S-ligste del Haugsbygda.

ORIENTERING:

1,5m N for husene på gården, 1,9km NV for Hofsfossen.

UTSTREKNING: Bygdeborg: 105m NNV-SSØ, 50m ØNØ-VSV.

FORNMINNEBESKRIVELSE:

Slotteberget er det SV-ligste og laveste av to parallelle NNV-SSØ-gående borgfjell, adskilt av en NNV-SSØ-gående 20-25m bred og 15-20m dyp kløft.

Borgen ligger på et langstrakt NNV-SSØ-gående åsdrag med en rekke parallelle bergdrag, adskilt av trange kløfter. I ØNØ og VSV faller åsdraget av i bratte bergskrenter, i ØNØ mot en 20-25m bred og 15-20m dyp kløft, i VSV mot en dyp, trang dal, Djupdalen. Mot SSØ og NNV faller terrenget jevnt av. Borgmuren er lagt rundt en kolle omtrent midt på åsdraget.

Fra SSØ går en 5m br kløft opp mot kollen. I denne kløften ligger en formur, l 10m, br 4m, h 0,2-0,5m, orientert NØ-SV. En tilsvarende formur ligger i en parallell kløft eller skorte, 3-4m Ø for den førstnevnte, l 5-6m, br 2m, h 0,2m.

14m NV for disse ligger hovedmuren, l 15m NØ-SV, br 5-8m, h 0,5-1,0m. Muren er sterkt utkastet. I SV er stor fordypning, d ca 4m, dybde 1m. Skytterstilling under jakt?

Mot VSV er borgområdet avgrenset av en 4-6m NNV-SSØ-gående høy bergrygg. På den SSØ-ligste halvdel av skrenten ikke sammenhengende mur, bare murrester i enkelte bergskorter.

Ved foten av skrenten ligger en ur av bruddstein som kan stamme fra en sammenhengende mur på dette stedet. Den NNV-lige halvpart av skrenten befestet med sammenhengende mur, l 35m, br 1-4m, h 0,1-1,5m. Også her ligger bruddstein langs foten av skrenten så muren har sannsynligvis vært adskillig kraftigere.

I NNV støter muren sammen med en NNØ-SSV-gående mur som sperrer adkomsten fra NNV på åsdraget.

Muren her er godt bevart, l 13m, br 8m, h 2-3,5m.

Et krater finnes i den NNØ-ligste del av muren, d 4m, dybde 1-1,5m.

5m NNV for og parallelt med denne ligger en mindre formur sterkt utkastet, l 11-12m, br 3-4m, h 0,4-0,8m.

Mot ØNØ er borgområdet avgrenset av en NNV-SSØ-gående skrent som faller i avsatter ned mot kløfta som adskiller de to borgfjellene (Se u II). Her ikke sammenhengende mur, men lave murrester som befester bergskorter og avsatter langs skrenten, br 2-3m, h 0,1-0,3m, sterkt overgrodd. Bruddstein på avsatter lengre nede i skrenten kan stamme fra en sammenhengende mur på toppen av denne.

Det indre borgområdet består av en kolle med NNV-SSØ-gående parallelle bergrygger. Det er svært tørt, ingen naturlig forekomst av vann. Bevokst med mose og furu.

ØNØ i borgområdet og midt i dets lengderetning ligger en NNV-SSØ-gående, 4-5m bred kløft. NNV i kløfta ligger en 3-4m høy heller som utgjør den VSV-lige siden av kløfta. En 1,5-2m lang bergrygg danner den ØNØ-ligste siden. Denne delen av kløfta kunne ha dannet et utmerket skjul. I NNV, rester av en svært overgrodd og utkastet mur, l Ø-V 3m, br 2-3m, h ca 0,3m. 1m Ø for denne finnes en skorte hvor inngangen kan ha vært. 13m SSØ for denne muren ved den SSØ-ligste kant av helleren ligger sannsynligvis restene av den andre tverrmuren, l Ø-V 5m, br 2-3m, h 0,3-0,5m. Større steinblokker enkelte steder i bunnen av kløfta. To rast ut fra helleren. Alle borgmurene består av bruddstein av forskjellig størrelse. I den NNV-SSØ-gående 20-25m br og 15-20m dype kløften mellom borgfjellene, 15-20m NØ for den NNV-ligste muren ligger to voller over kløfta.

I NNV, voll av jord og bruddstein, l 10m, br 6-7m, h 1-2m.

15m SSØ for denne ditto voll, l 8-10m, br 5-6m, h 2-3m.

Mellom disse vollene finnes en fordypning, 15m NNV-SSØ, 10m ØNØ-VSV, dybde 3-4m. Her er funnet trekull. Området bevokst med bregner, mose og grantrær.

FUNN: En kvernstein funnet SSØ på borgfjellet. Kvern i tilknytning til foss SØ for den SSØ-ligste del av borgfjellet. Steinene oppbevares muligens på gården.

LITTERATUR:

Ab 1875 s 223.

O. Rygh: Ab 1882 s 43 nr 78-

* FASTE FORNMINNER *

UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING, FREDERIKSGT. 2, 0164 OSLO 1

FYLKE: Buskerud KOMMUNE: 0605 Ringerike FORNMINNENR: 0045
GNR: 52 GÅRD: Oppen
BNR: 4 FNR: BRUK: Oppen med Haugen
LOKALITET: Ormekula
ØK-KART: CJ 051-5-2 FLYFOTO: F66 426 906 R-X-NR: R03
M711-KART: KSYS: NORD(X): ØST(Y): HOH:
FORNMINNETS-ART: Bygdeborg ANT: 1 DAT: jernalder
EIER:

GNR-BNR-BRUK: 52/4,5 Oppen med Haugen

REG AV: E. Skjelsvik 20.07.1966

TERRENGETS ART:

SØ-lige del av høytliggende lende med NV-SØ-gående parallelle åsdrag. Berg med tynt jorddekke, omgitt av leirjord i V, S og Ø. Furuskog. Vidt utsyn i NNØ, åsdrag NØ for Begnadalfaret, i ØNØ Jevnaker, i Ø Haugsbygd, i Ø-S store deler av Norderhov og Hole.

ORIENTERING:

1,5km N for husene på gården, ca 30m SØ for bygdeborgen F66 426 906 R02 på samme g/bnr.

UTSTREKNING: Bygdeborg, 110m NNV-SSØ, 50m ØNØ-VSV.

FORNMINNEBESKRIVELSE:

"Ormekula" er det NØ-ligste og høyeste av 2 parallelle NNV-SSØ-gående borgfjell, adskilt av en 30-40m br og 15-20m dyp kløft. Borgfjellet består av et NNV-SSØ-gående åsdrag. Det faller bratt av i flere avsatser mot Ø. I V slutter det i en nesten loddrett fjellskrent ned mot en dyp kløft. I SSØ og NNV faller åsdraget jevnere av. Bygdeborgen er lagt omtrent midt på borgfjellet. Adkomst til området har sannsynligvis vært enten gjennom en NNV-SSØ-gående kløft eller en parallell sti 3-8m Ø for denne på Ø-siden av åsdraget.

Kløfta går opp til en NØ-SV-gående steinmur SØ i borgområdet, l 16m, br 2-3m, h 0,5-1m. Utkastet. Overgrodd med mose. Her er en 2-3m bred åpning. Til denne murens NØ-lige hjørne støter en 2-4m bred, 0,2-1m høy NNV-SSØ-gående mur, l ca 70m.

Den er lagt opp på og utnytter et lavt, 3-4m br bergdrag, parallelt med og ØNØ for den foran nevnte kløft. Murens ytterside ender i en 4-6m bratt skrent. Bergdraget er enkelte steder så markert at det erstatter muren som forskansning. På enkelte av disse steder ikke spor av mur.

Mot NNV blir muren kraftigere, br 5m, h 2-3m. Den støter mot en ØNØ-VSV-gående voll. Denne danner en sperring over borgfjellet for å hindre adkomst fra NNV. Dette er borgens svakeste punkt hvor terrenget ikke byr på noen naturlig forskansning. Denne muren blir kalt "Slaggvollen", da slaggklumper ligger fram i dagen flere steder.

Muren er svært kraftig, 7-8m bred, 3-4m høy, l 30m. En liten sjakt på innsiden av vollen. Denne vollen ender i VSV i en NNV-SSØ-gående mur, l 15-16m, br 3-4m, h 0,2-1,5m.

Åsdraget faller her i VSV ned i et 10-15m høyt stup. Dette danner en naturlig sperring. Langs kantene av stupet er enkelte bergskorter forsterket med mur.

Adkomsten fra SSØ til borgområdet er stengt av en NØ-SV-gående mur, l 17m, br 3-5m, h 0,3-0,6m. Denne er lagt oppe på en 1-3m høy bergskrent. Muren ender i SV i det før omtalte stup. I NØ støter den sammen med N-S-gående mur, l 20m, br 3-4m, h 0,2-0,3m. Sterkt utkastet. Murens ytterkant går i ett med en bratt, 5m h, bergskrent. Steinene som er benyttet til murene, er bruddstein i forskjellig

størrelse.

Borgområdet består av en rekke parallelle NNV-SSØ-gående bergdrag, svakt stigende mot NNV. Området er tørt med tynt jorddekke. Furù og litt lauvkratt. Ikke naturlig oppkomst av vann på borgområdet, men flere forsøkninger kunne ha vært benyttet til å samle vann. Den gamle veien mellom Valdresstøa og Sundet (v/det nye Rådhuset i Hønefoss) går på flaten ØSØ for borgen.

Tillegg 1992: "I rapporten om registrering av fornminner for Det økonomiske kartverket nevnes at muren mot NNV kalles for "Slaggvollen" da slagghklumper ligger i dagen flere steder.

For å kontrollere hvilken type slagget dreier seg om foretok mag.art. Tom H. Haraldsen og forsker Jan Henning Larsen en befaring på stedet den 24. april 1991.

Det viste seg at omtalte mur besto av kraftig sintret og skjørbrønt stein og grus. Det var på det rene at det ikke fantes spor etter jernfremstilling her. Under turen opp til borgplatået ble det på østsiden påvist utfellinger med myrmalm slik at forutsetningen for jernutvinning i området kan ha vært til stede.

LITTERATUR:

Ab 1875 s 223 f.

O. Rygh: Ab 1882 s 43 nr 78-79.

ab 1893 s 175.

H. Schirmer: Ab 1908 s 115 nr 54.

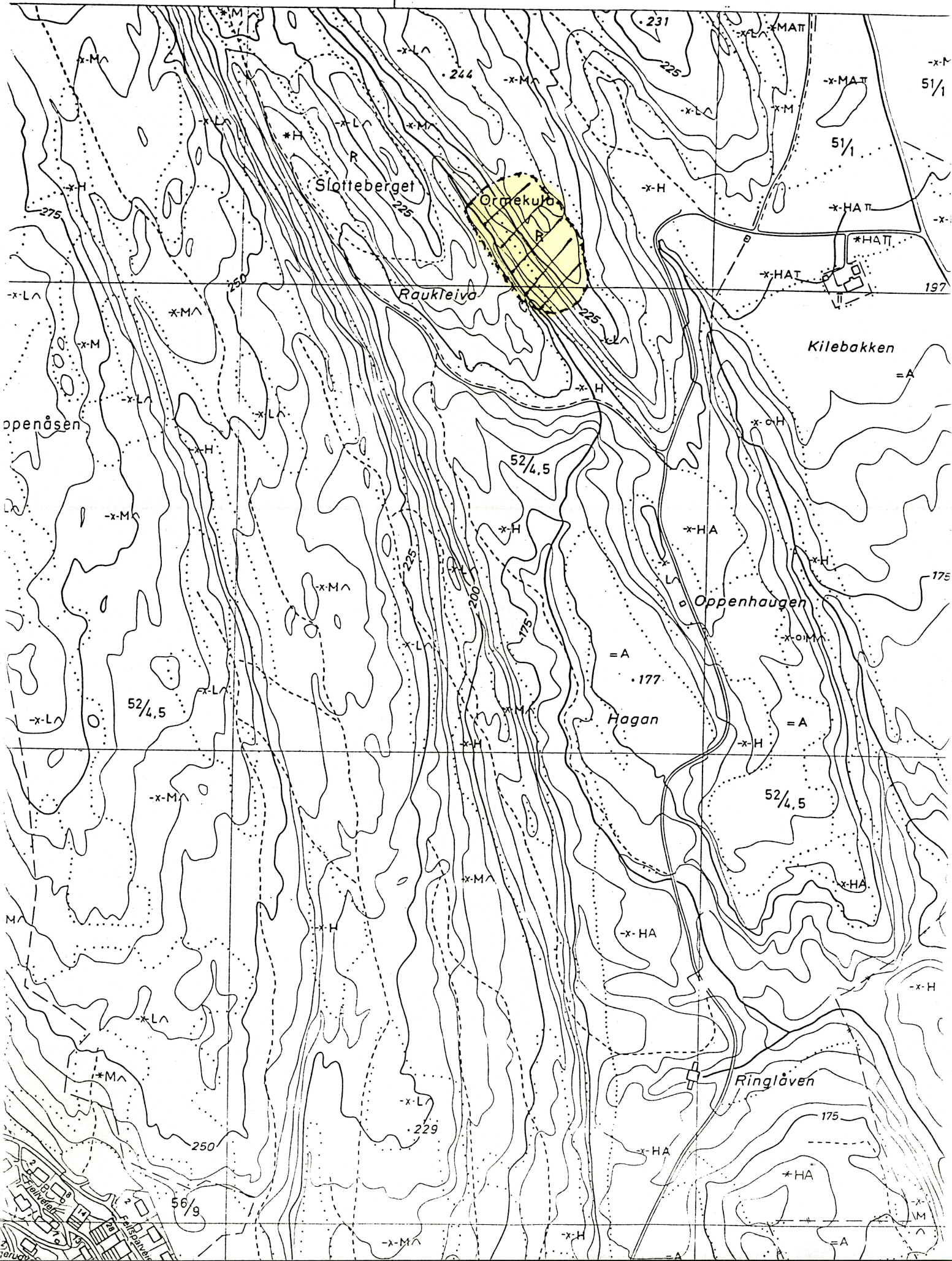
B. Hougen: Ab 1928 s 47 nr 64.

B. Hougen: UO top ark: 1930.

J. Vibe: Buskerud Amt s 192.

OK-Kart nr: CS051-b-2

567

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

ARKIV

Forvaltningstjenesten
Landbrukskontoret
Storgt. 13
3500 HØNEFOSS

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb. JH4	25 FEB. 1999	Kopi
Ark.: 0605-52		
Saksnr. 09/677	Dok.nr.: 2	

Kulturavdelingen
Kulturvern

Saksbeh: Morten B. Histøl
Dir. tlf: 32808678
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/310-121 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.813.
Vår dato: 19.02.99
Deres dato: 09.02.99
Deres ref: Terje Juelsrud

"Haugveien", gnr.: 52, bnr.: 4 og 5 i Ringerike kommune. Melding om planlagt ombygging av landbruksvei.

I følge våre arkiver finnes det ingen kjente arkeologiske- eller nyere tids kulturminner som vil bli berørt av den planlagte ombyggingen.

Vi gjør oppmerksom på at det kan være freda kulturminner i området både over og under markoverflaten. Det kan f.eks. være ulike typer fangstanlegg, kullgroper, milebunner, jernvinneanlegg, boplasser, gamle steingjerder eller gamle veifar som i de fleste tilfeller vil være synlige. Inngrep i marka vil videre kunne avdekke indikatorer på automatisk freda kulturminner under markoverflaten. De vanligste indikatorene i så måte er kullkonsentrasjoner og jernslag.

Dersom det først under arbeidet skulle fremkomme automatisk freda kulturminner, må arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet, og kulturavdelingen varsles, jfr. lov om kulturminner av. 9. juni 1978 § 8.2.

Med hilsen

Geir Helgen e f
Fylkeskonservator

Morten B. Histøl
Saksbehandler

Vedlegg:

Kopi: Universitetet i Oslo, IAKN
Riksantikvaren

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

ARKIV

Kulturavdelingen
Kulturvern

Ringerike kommune
Forvaltningstjenesten,
Landbrukskontoret
3500 HØNEFOSS

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb.	25 MARS 1999	Kopi
Ark.	0605-52	
Saksnr.	99/677	Dok.nr.: 3

Saksbeh: Morten B. Histøl
Dir. tlf: 32808678
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/310-124 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.813.
Vår dato: 15.03.99
Deres dato: 16.02.99
Deres ref: Terje Juelsrud

"Åsveien", gnr.: 52, bnr.: 4 og 5 i Ringerike kommune. Melding om planlagt bygging av landbruksvei med tilhørende velteplass.

Selv om det i våre arkiver ikke finnes noen opplysninger om det finnes kjente kulturminner fra forhistorisk og nyere tid, som blir direkte berørt av veiutbyggingen, kan det likevel finnes automatisk freda kulturminner i det aktuelle området.

Vi anser det som sannsynlig at det i det aktuelle området kan finnes automatisk freda kulturminner.

For å bekrefte eller avkrefte om det finnes automatisk freda kulturminner i det aktuelle området, må vi foreta en befaring der.

En slik befaring kan komme i stand en gang ut på våren når marka er fri for snø og tele.

Avtale om befaringen rettes til ansvarlige fylkesarkeolog Inger Liv Gøytil Lund som kan treffes på telefon: **32 80 86 68**

Med hilsen

Geir Helgen e f
Fylkeskonservator

Morten B. Histøl
Saksbehandler

Vedlegg:

Kopi: Universitetet i Oslo, IAKN
Riksantikvaren

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

ARKIV

Kulturavdelingen

Kulturvern

Ringerike kommune
Landbrukskontoret
3500 HØNEFOSS

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER	
Universitetet i Oslo	
Saksb. JHL	Kopi
28 JUNI 1999	
Ark.: 0605-52	
Saksnr. 99/671	Dok.nr.: 4

Saksbeh: Inger Liv Gøytil Lund
Dir. tlf: 32808668
Telefaks: 32808672
Vår ref: 97/310-126 (Oppgis ved henv.)
Arkivkode: 650.813.
Vår dato: 08.06.99

Deres dato:
Deres ref:

ÅSVEIEN, GNR 52/4 OG 5, BYGGING AV LANDBRUKSVEI MED TILHØRENDE VELTEPLASS, RINGERIKE KOMMUNE

Vi viser til befaring av den planlagte veien den 02.06.99. Det ble funnet en haug, svært usikker som forminne, men likevel ønsker vi å bli varslet når arbeidet er i gang slik som avtalt med grunneier Asle Oppen på befaringen. Det er ønskelig at en arkeolog er tilstede når det graves gjennom haugen. Andre funn ble ikke gjort.

Dersom det først under anleggsarbeidet skulle vise seg å dukke opp automatisk fredete kulturminner, må arbeidet straks stanses og kulturavdelingen varsles jfr. kulturminneloven §8.2.

Med hilsen

Geir Helgen e f
Fylkeskonservator

Inger Liv Gøytil Lund
Fylkesarkeolog

Kopi: Universitetet i Oslo, IAKN
Asle Oppen, Oppen gård, 3500 Hønefoss